Evropski parlament
2024-2029

Odbor za kulturo in izobraževanje

2025/2036(INI)

28.3.2025

OSNUTEK POROČILA

o novi viziji za zavezništvo evropskih univerz
(2025/2036(INI))

Odbor za kulturo in izobraževanje

Poročevalka: Laurence Farreng

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽITEV 8

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALKA PREJELA PRISPEVKE 9

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o novi viziji za zavezništvo evropskih univerz
(2025/2036(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/817 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi programa Erasmus+, programa Unije za izobraževanje in usposabljanje, mladino ter šport, ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1288/2013[1],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. septembra 2020 o učinkovitih ukrepih za bolj „zelena“ programa Erasmus+ in Ustvarjalna Evropa ter evropsko solidarnostno enoto[2],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. maja 2022 o vzpostavitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025 – mikrokvalifikacije, individualni izobraževalni računi in učenje za trajnostno okolje[3],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. junija 2022 o izvajanju ukrepov za vključevanje v okviru Erasmus+ 2014–2020[4],

– ob upoštevanju študije z dne 11. septembra 2023, ki je bila izvedena za Odbor za kulturo in izobraževanje, z naslovom *EU funding programmes 2021-2027 in culture, media, education, youth and sports: first lessons, challenges and future perspectives – Erasmus+* (Programi financiranja EU 2021–2027 na področjih kulture, medijev, izobraževanja, mladine in športa: prve izkušnje, izzivi in prihodnje perspektive – Erasmus+),

– ob upoštevanju študije z dne 20. julija 2023, ki je bila izvedena za Odbor za kulturo in izobraževanje, z naslovom *Early implementation of four 2021–2027 EU programmes: Erasmus+, Creative Europe, European Solidarity Corps and Citizens, Equality, Rights and Values (Strand 3)* (Zgodnje izvajanje štirih programov EU za obdobje 2021–2027: Erasmus+, Ustvarjalna Evropa, evropska solidarnostna enota ter program Državljani, enakost, pravice in vrednote (sklop 3)),

– ob upoštevanju poročila Komisije o rezultatih in preobrazbenem potencialu pobude Evropske univerze[5],

– ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 14. in 15. decembra 2017,

– ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 7. junija 2018 o prizadevanjih za uresničitev vizije evropskega izobraževalnega prostora,

---

[1] UL L 189, 28.5.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj.
[2] UL C 385, 22.9.2021, str. 2.
[3] UL C 479, 16.12.2022, str. 65.
[4] UL C 32, 27.1.2023, str. 58.
[5] Evropska komisija: Generalni direktorat za izobraževanje, mladino, šport in kulturo idr., Report on the outcomes and transformal potential of the European Universities Initiative (Poročilo o rezultatih in preobrazbenem potencialu pobude Evropske univerze), Urad za publikacije Evropske unije, 2025.

– ob upoštevanju resolucije Sveta z dne 8. novembra 2019 o nadaljnjem razvijanju evropskega izobraževalnega prostora za podporo v prihodnost usmerjenih sistemov izobraževanja in usposabljanja[6],

– ob upoštevanju ministrskega sporočila iz Rima, sprejetega 19. novembra 2020 na ministrski konferenci evropskega visokošolskega prostora,

– ob upoštevanju Priporočila Sveta (EU) 2021/2122 z dne 26. novembra 2021 o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi[7],

– ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 17. maja 2021 o pobudi o evropskih univerzah – povezovanje visokega šolstva, raziskav, inovacij in družbe: utiranje poti novi razsežnosti v evropskem visokošolskem izobraževanju,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 27. marca 2024 z naslovom Načrt za evropsko diplomo (COM(2024)0144),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. marca 2025 z naslovom Unija spretnosti (COM(2025)0090),

– ob upoštevanju člena 54 Poslovnika ter člena 1(e) sklepa konference predsednikov z dne 11. decembra 2024 o postopku pridobitve dovoljenja za pripravo samoiniciativnih poročil in Priloge 3 k navedenemu sklepu,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za kulturo in izobraževanje (A10-0000/2025),

A. ker so kakovostno izobraževanje ter akademsko in znanstveno sodelovanje osnovni pogoji za doseganje evropske strateške avtonomije, boj proti pomanjkanju spretnosti in spodbujanje konkurenčnosti z vodilnimi svetovnimi univerzami;

B. ker je pomen, ki ga imajo akademski krogi in univerze za konkurenčno Evropo, poudarjen v poročilu Maria Draghija o prihodnosti evropske konkurenčnosti, poročilu Enrica Lette o prihodnosti enotnega trga in poročilu Manuela Heitorja o vmesni oceni programa Obzorje Evropa;

C. ker je Erasmus+ vodilni program EU, ki podpira izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport v Evropi in drugod;

D. ker je bila pobuda Evropske univerze uvedena kot vodilna pobuda v sedanjem programskem obdobju (2021–2027) programa Erasmus+;

E. ker imajo zavezništva evropskih univerz večrazsežnostni namen, najprej z oblikovanjem skupnih učnih načrtov, nato z vzpostavitvijo meduniverzitetnih kampusov z močno evropsko razsežnostjo, katerih cilj je spodbujati mobilnost študentov ter akademskega in upravnega osebja, pa tudi s temeljito preobrazbo visokošolskega okolja v državah članicah in sodelujočih državah;

[6] UL C 389, 18.11.2019, str. 1.
[7] UL L 431, 2.12.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2122/oj.

F. ker sta akademska in znanstvena svoboda osrednje načelo poslanstva in dejavnosti univerz;

G. ker se visokošolske ustanove v Evropi spoprijemajo z izzivi pri nadnacionalnem sodelovanju, zlasti v zvezi s financiranjem in upravljanjem;

H. ker je pobuda Evropske univerze precej uspešnejša, kot je bilo sprva predvideno; ker je bil cilj glede oblikovanja 20 zavezništev, določen v sklepih Sveta iz leta 2017, presežen, saj je bilo oblikovanih 65 zavezništev, ki vključujejo več kot 570 univerz in več kot 2200 zunanjih partnerjev, ne da bi bila za to dodeljena dodatna proračunska sredstva;

I. ker so bila sedanja zavezništva izbrana na petih konkurenčnih odprtih razpisih, osredotočenih na kakovost, odličnost, vključevalnost in pravično geografsko pokritost;

J. ker je pobuda Evropske univerze ključni instrument za oblikovanje celovitega, konkurenčnega in vključujočega evropskega izobraževalnega prostora ter za krepitev evropske identitete;

K. ker so zavezništva dokazala, da imajo preobrazbeni potencial za posodobitev visokošolskih sistemov držav članic, ter so prevzela vlogo pri izobraževanju nove generacije mobilnih evropskih študentov; ker imajo univerze iz več zavezništev vodilno vlogo pri zakonodajnih spremembah v svojih državah;

L. ker se zavezništva v 23 državah članicah financirajo iz nacionalnih proračunov;

Trenutno stanje, izzivi in ovire

1. priznava, da so visokošolske ustanove toplo pozdravile pobudo Evropske univerze in njeno vlogo pri spodbujanju prizadevanj, da se odpravijo ovire za mednarodno sodelovanje v visokem šolstvu; poudarja, da so projekti mobilnosti, oblikovanje skupnih učnih načrtov in sodelovanje na področju raziskav med univerzami v Evropi bistveni za obravnavanje potreb na strateških področjih; ugotavlja, da so zavezništva močno orodje za izvajanje bolonjskega procesa;

2. poudarja, da se zavezništva razlikujejo po upravljanju ter obravnavanih temah in vsebinah, pa tudi po velikosti in lokaciji sodelujočih univerz; ugotavlja, da v zavezništvih obsežno in uspešno sodelujejo tudi univerze iz srednje velikih mest, podeželskih območij in najbolj oddaljenih regij, kar pomeni, da je ta pobuda dostopna in vključujoča; poudarja, da enak pristop za vse ni primeren za zavezništva; ugotavlja, da je za boj proti begu možganov ključno, da v zavezništvih sodelujejo univerze iz vse Evrope;

3. pozdravlja, da se študenti vključujejo v strukture upravljanja zavezništev, kar mladim omogoča, da dejansko vplivajo na njihov razvoj;

4. pozdravlja, da nekatera zavezništva sodelujejo v pilotnih projektih, katerih cilj je uvesti evropsko diplomo in/ali pravni status; vendar poudarja, da zavezništva ne bi smela biti edini instrument za inovacije v visokošolskem izobraževanju; ugotavlja, da bi morala imeti zavezništva svobodo, da se specializirajo in so prožna pri svojih projektih;

5. pozdravlja, da se je znatno povečalo število projektov mobilnosti, v katere so vključeni študenti ter akademsko in upravno osebje na univerzah, ki sodelujejo v zavezništvih, v primerjavi z drugimi projekti mobilnosti v okviru programa Erasmus+; ugotavlja, da prvotni cilj, tj. doseči nemoteno mobilnost 50 % študentov v sodelujočih zavezništvih, še ni bil dosežen;

6. je zaskrbljen zaradi groženj, ki trenutno pretijo akademski in znanstveni svobodi v več delih sveta, tudi v nekaterih državah članicah; poudarja vlogo, ki jo imajo univerze, vključno z zavezništvi, pri povečevanju privlačnosti evropskega visokošolskega sektorja za študente in akademsko osebje, ki niso državljani EU;

7. pozdravlja pobudo Unija spretnosti, zlasti prihodnji predlog o pravnem statusu zavezništev, s čimer bodo lažje začenjala in vodila evropske projekte, privabljala financiranje in razširila strukturo upravljanja, zlasti v primeru univerz iz držav, ki niso članice EU;

8. pozdravlja ustanovitev FOREU4ALL, tj. izkustvene skupnosti za zavezništva evropskih univerz ; poudarja, da ima ključno vlogo pri razširjanju inovacij iz zavezništev v širšo akademsko skupnost;

Priporočila

9. poudarja, da morajo financiranje in ukrepi zajemati tri poslanstva univerz in trikotnik znanja: izobraževanje, raziskave in inovacije; je zaskrbljen, ker v zavezništvih ni raziskovalnih in inovacijskih stebrov; poudarja, da imajo zavezništva velik potencial za vzpostavitev mrež raziskovalcev in izmenjavo znanja na evropski ravni, kar bi povečalo učinek na strateških področjih, kot sta kvantno računalništvo in umetna inteligenca;

10. poudarja, da je treba sedanja zavezništva trajnostno in predvidljivo financirati; poziva Komisijo, naj razmisli o rezervaciji prihodnjih razpisov, da bi se sedanja in uspešna zavezništva nadaljevala; poziva Komisijo, naj poskrbi, da bo postopek prijave čim enostavnejši;

11. poudarja, da se mora strateška vizija univerzitetnih zavezništev odražati v naslednjem večletnem finančnem okviru; poziva Komisijo, naj oceni vsako zavezništvo, da bi zagotovila podporo in prilagojene rešitve za njihov prihodnji razvoj;

12. priznava, da mora biti pobuda Evropske univerze še naprej del programa Erasmus+; poudarja, da Erasmus+ ne more biti edini vir financiranja zavezništev; poziva Komisijo, naj predstavi celovito naložbeno strategijo za zavezništva, ki bo zajemala financiranje iz programov EU, kot so Obzorje Evropa, Digitalna Evropa, InvestEU, Evropski socialni sklad plus in Evropski sklad za regionalni razvoj;

13. poudarja, da je za doseganje resničnega uspeha, ki bo zajemal kakovost, odličnost in vključevanje, potrebno, da se podpora zavezništvom ne financira le iz proračuna EU, temveč tudi iz nacionalnih, lokalnih in zasebnih virov;

14. poudarja, da je treba povečati internacionalizacijo zavezništev, tudi v skladu s strategijo Global Gateway; ugotavlja, da so zavezništva na pravi ravni za vzpostavljanje partnerstev z državami, ki niso članice EU, in da lahko uporabljajo orodja, kot je

Erasmus Mundus; poziva Komisijo in zavezništva, naj poskrbijo, da bodo vsi vključeni partnerji spoštovali evropske vrednote;

15. poziva Komisijo, države članice in zavezništva, naj preidejo iz „projektne logike“ na dolgoročno in preobrazbeno sodelovanje; poudarja, da je pomembno omogočiti nadaljnji razvoj zavezništev; poudarja, da je treba določiti kvalitativne in ne kvantitativne cilje;

16. ugotavlja, da zavezništva preizkušajo inovativne načine poučevanja in pridobivanja znanja, kot so mikrodokazila in kombinirana mobilnost; poudarja, da je treba utrditi interoperabilnost računalniških sistemov, da bi ustvarili prave virtualne evropske medkampuse;

17. poziva Komisijo, naj razmisli o tem, da bi v morebitnih prihodnjih razpisih dodala merila v skladu s temami, povezanimi z evropsko strateško avtonomijo in konkurenčnostjo, kot so energija, obramba, podnebne spremembe in digitalni prehod;

18. poudarja, da morajo imeti zavezništva ustrezno strukturo in zmogljivosti, ki bodo podpirale prenos tehnologije in omogočale povečanje raziskav na evropski ravni;

19. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Koncept zavezništev evropskih univerz je bil prvič omenjen leta 2017, ko je imel predsednik Francoske republike Emmanuel Macron govor na Sorboni. Zaživel je leta 2019 v okviru programa Erasmus+ za obdobje 2021–2027. Ta zamisel izhaja iz dolgoletne tradicije sodelovanja in izmenjav med evropskimi univerzami, ki sega v srednji vek, o čemer pričajo denimo potovanja Erazma Rotterdamskega v akademska mesta ali *Grand Tour*, tj. tradicionalno izobraževalno potovanje mladih moških po Evropi med 17. in 19. stoletjem. Pobuda za zavezništvo evropskih univerz je bila v sedanji obliki zasnovana kot mreža univerz, ki bi lajšala mobilnost študentov med kampusi in spodbujala pedagoške inovacije. Prva zavezništva so bila oblikovana leta 2019 in so takoj požela velik uspeh. Čeprav je bilo sprva zamišljeno, da jih bo ustanovljenih le 20, danes obstaja 65 zavezništev, ki združujejo več kot 570 univerz, kar predstavlja več kot polovico študentske populacije v Evropski uniji. Razpisi, ki jih je Komisija objavila za univerzitetna zavezništva, so bili odprti, kar je univerzam omogočilo, da so bile odprte in ustvarjalne, ko so odločale o številu partnerjev, vrstah upravljanja, temah, ki jih bodo obravnavale, in oblikah sodelovanja. Ta uspešen model je omogočil, da ne sodelujejo le največje, najbolj mednarodno priznane univerze, temveč tudi male in srednje univerze ter univerze v najbolj oddaljenih regijah, ki so se združile pri zavzemanju za skupne teme in cilje, ki prispevajo k vitalnosti njihovih regij, mladim omogočajo izobraževanje na ravni EU in preprečujejo beg možganov. Gre za zelo vključujoč projekt, ki na vključujoč način demokratizira akademsko odličnost. Zavezništva so veliko več kot le mreže, saj vzpostavljajo tudi evropske meduniverzitetne kampuse in so katalizatorji zakonodajnih sprememb. So gonilna sila inovacij, odpravljajo vrzel v spretnostih ter spodbujajo novo generacijo mladih Evropejcev, da raziskujejo in se učijo. Obstaja več razlogov, zakaj je treba podrobneje preučiti zavezništva, zlasti njihov prihodnji potencial in težave, ki so bile ugotovljene v preteklih letih. V času, ko svet postaja vse bolj negotov, so zavezništva zares dragoceno orodje, ki povečuje konkurenčnost in suverenost Evropske unije. Zato je nujno, da se okrepijo njihove zmogljivosti na področju inovacij, raziskav in prenosa tehnologije, zlasti v kritičnih in strateških sektorjih, da bodo lahko še naprej prispevali k varnosti in odličnosti Evropske unije. V času, ko je akademska svoboda ogrožena, zlasti zaradi svetovnih akterjev, kot so ZDA, so zavezništva evropskih univerz orodje, s katerim lahko EU še naprej privablja raziskovalce in akademike z vsega sveta. Za to so potrebne naložbe in finančna sredstva, da bi zavezništva povečala svoje zmogljivosti in učinkovitost, utrdila svoje modele in zagotovila svojo dolgoživost, da bi v prihodnje postala neodvisna. Programi, kot je Erasmus+, so pri tem ključnega pomena. Namesto da se ustvarjajo nova zavezništva, bi morali ti programi in njihovo financiranje prispevati k uspehu obstoječih zavezništev, ki so že začela preoblikovati akademsko odličnost in svobodo v EU.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALKA PREJELA PRISPEVKE

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalka izjavlja, da je pri pripravi osnutka poročila prejela prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
Coimbra Group
LERU
Saarland University
Agreenium
EUt+ University Alliance
Una Europa vzw Student Board
Circle U. AISBL (Circle U. European University Alliance)
European University Association
ARQUS Alliance
Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research
France Universités

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalke.

Če so na seznamu navedene fizične osebe z imenom ali njihovo funkcijo ali z obema, poročevalka izjavlja, da je zadevne fizične osebe seznanila z obvestilom Evropskega parlamenta o varstvu podatkov št. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v katerem so opredeljeni pogoji, ki veljajo za obdelavo njihovih osebnih podatkov, ter pravice, povezane s to obdelavo.